

Tillsammans mot illegala försändelser. En metodhandbok.

Utgivare: Metodhandboken har tagits fram av länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtlands län. Huvudförfattare är Ulrika Viklund, Brottsförebyggande samordnare på Länsstyrelsen Västernorrland.

Länsstyrelsen Västernorrlands publikationsserie

ISSN 1403-624X

Publikationsnummer: 2023:5

Diarienummer: 706-2284-2023

Denna publikation går att beställa i alternativt format.

Kontaktuppgifter:

Länsstyrelsen Västernorrland

Postadress: 871 86 Härnösand

Telefon: 0611-34 90 00

E-post: vasternorrland@lansstyrelsen.se

Webb: www.lansstyrelsen.se/vasternorrland

Sammanfattning

Tillsammans mot illegala försändelser (förkortas TIF) är en arbetsmetod som bygger på samverkan och kunskapsutbyte mellan aktörer för att försvåra spridningen av illegala försändelser i post- och paketflödet. Detta för att i sin tur minska brott och otrygghet i samhället samt underlätta för de aktörer som hanterar försändelser med misstänkt innehåll.

Arbetet leds av en styrgrupp med representanter från länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrlands och Jämtlands län. En chefsgrupp finns även knutet till arbetet med representanter från Polismyndigheten Region Nord, Åklagarmyndigheten Åklagarsamfundet Nord-Mitt, Åklagarkammaren i Umeå, Tullverket KCG Nord och Länsstyrelsen Västerbotten.

Visionen med TIF är att minska andelen illegala föremål som skickas i post- och paketflödet för att på så sätt försvåra spridningen av exempelvis droger och vapen i lokalsamhället. Metoden består av grundkomponenterna **samverkan** och **mobilisering, kunskap** samt **synlighet** och har som mål att:

- försvåra handeln med illegala varor via postflödet
- öka samverkan mellan aktörer i brottsförebyggande och brottsbekämpande syfte
- öka tryggheten för post- och paketpersonal som hanterar försändelser med misstänkt innehåll.

Den här metodhandboken har tagits fram i syfte att ge framför allt polis och kommun stöd i processen med att implementera ett systematiskt och hållbart arbete med metoden. Vår förhoppning är att den här handboken ska ge konkret stöd och inspiration till samverkan mellan aktörer som vill arbeta med TIF.

Kopplat till metoden finns även en webbsida¹ som riktar sig till medarbetare hos företag inom post- och paketverksamhet, Polismyndigheten, kommuner samt Tullverket. Den innehåller bland annat information om illegala föremål, rutiner för informationsdelning samt information om arbetet med metoden.

Figur 1: QR-kod som leder till metodens webbplats

¹ www.tillsammansmotillegalaforsandelser.se

Innehållsförteckning

Tillsammans mot illegala försändelser	1
Sammanfattning	3
1 Bakgrund	5
2 Metodens vision och målsättningar	6
2.1 Vision	6
2.2 Målsättningar.....	6
3 Nationella styrdokument	7
3.1 Agenda 2030 och Barnkonventionen	7
3.2 Förordning om regional samordning inom det brottsförebyggande arbetet	7
3.3 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar (ANDTS)	8
3.4 Polismyndighetens strategi för det brottsförebyggande arbetet	8
3.5 Tillsammans mot brott.....	9
3.6 Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete	9
3.7 Postlag (2010:1045)	9
4 Arbetsmetodens innehåll	10
4.1 Grundkomponenter.....	10
4.1.1 Samverkan och mobilisering	10
4.1.2 Kunskap.....	10
4.1.3 Synlighet.....	11
4.2 Metodens delar	12
4.2.1 Uppstart, förankring, initiera samverkan (Steg 1)	12
4.2.2 Egna och gemensamma förberedelser (Steg 2 och 3).....	12
4.2.3 Genomförande - Steg 4.....	13
4.2.4 Uppföljning – Steg 5.....	15
4.3 Kriterier	17
5 Framgångsfaktorer	18
5.1 Kvalitetssäkring av arbetet med metoden.....	18

1 Bakgrund

Sedan början av 2000-talet har handeln på internet utvecklats allt mer. Illegala föremål skickas i postflödet och sprids i hela landet, vilket innebär bland annat att narkotika, dopningsmedel och vapendelar är mer tillgängliga än tidigare.

Polismyndigheten beräknar att ungefär 700 000–800 000 inrikes försändelser innehåller narkotika². Narkotika utgör dock bara en del av handeln med illegala varor som distribueras via post. Andra exempel är dopningsmedel, förfalskade id-handlingar, vapen och explosiva varor. Organiserad brottslighet kan ofta sträcka sig över olika typer av brottsområden³.

I maj 2020 fick en särskild utredare i uppdrag att se över postlagens bestämmelser om tystnadsplikt. Syftet var att underlätta de brottsbekämpande myndigheternas arbete mot och förhindra illegal handel via post med narkotika. Utredningen inkluderade även narkotikaklassade läkemedel, dopningsmedel, prekursorer för framställning av narkotika, hälsofarliga varor, vapen och explosiva varor. Uppdraget resulterade i att postlagens regler om tystnadsplikt ändrades den 2 januari 2023. Ändringarna innebar bland annat att medarbetare inom postverksamhet får möjlighet att bryta sekretessen på eget initiativ för att kontakta brottsutredande myndigheter när de misstänker brev innehålla något illegalt. Det har gett ökade möjligheter till informationsdelning mellan brottsutredande myndigheter och postverksamhet.

Tillsammans mot illegala försändelser är en arbetsmetod som bygger på samverkan och kunskapsutbyte mellan aktörer för att försvåra spridningen av illegala försändelser i post- och paketflödet. Det sker genom att representanter från Polismyndigheten och en kommun tillsammans bjuder in medarbetare hos företag inom post- och paketverksamhet till lokal samverkan.

Metoden har tagits fram av länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtlands län i samverkan med berörda myndigheter och flertalet aktörer i post- och paketbranschen.

² Stefan Kalman, Polismyndighetens Nationella operativa avdelning. (2022).

³ [Postlagens tystnadsplikt och möjligheten att förhindra att narkotika m.m. skickas per post Kommittédirektiv 2020:51 - Riksdagen.](#)

2 Metodens vision och målsättningar

I och med att tillgången till digitala medier ökar alltmer, exponeras allt fler för möjligheten att beställa olika illegala föremål. Nya sätt att komma över droger, vapendelar och andra illegala föremål kräver nya arbetssätt från de brottsbekämpande myndigheternas sida.

Effektiva arbetsmetoder mot spridning av illegala föremål, som beställs genom internet och distribueras via post- och paketflödet, förutsätter ett nära samarbete mellan alla aktörer inom distributionskedjan.

2.1 Vision

Visionen med arbetsmetoden TIF är att minska andelen illegala föremål som skickas i post- och paketflödet för att på så sätt försvåra spridningen av exempelvis droger och vapen i lokalsamhället.

2.2 Målsättningar

Metoden består av grundkomponenterna **samverkan** och **mobilisering, kunskap** samt **synlighet** och har som mål att

- försvåra handeln med illegala varor via postflödet
- öka samverkan mellan aktörer i brottsförebyggande och brottsbekämpande syfte
- öka tryggheten för post- och paketpersonal som hanterar försändelser med misstänkt innehåll.

3 Nationella styrdokument

Metoden kopplar an till nationella styrdokument och uppdrag. Nedan beskrivs några av dessa.

3.1 Agenda 2030 och Barnkonventionen

FN har flera uppdrag som arbetet med TIF relaterar till. Särskilt Agenda 2030 och Barnkonventionen är värda att uppmärksamma i sammanhanget.

De globala målen för hållbar utveckling består av 17 universella mål som antogs av världens ledare 2015⁴. Målen ska bidra till socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder. TIF spänner över flera globala mål, framför allt

- Mål 3. God hälsa och välbefinnande, med delmål 3.5, Förebygg och behandla drogmissbruk.
- Mål 16. Fredliga och inkluderande samhället, med delmål 16.1 Minska våldet i världen samt delmål 16.4 Bekämpa organiserad brottslighet och olagliga finans- och vapenflöden.

FN:s konvention om barnets rättigheter innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn.⁵ Barnkonventionen är en internationell överenskommelse, som också är svensk lag. Artikel 33 Barn ska skyddas från narkotika passar väl in i arbetet med TIF.

3.2 Förordning om regional samordning inom det brottsförebyggande arbetet

Länsstyrelserna har sedan 2016 en förordning som beskriver regional samordning inom det brottsförebyggande arbetet. Länsstyrelsens uppdrag ska utgå från ett kunskaps- och problembaserat arbetssätt, bidra till samarbete med berörda aktörer samt verka för tvärssektoriell samverkan och utbildning inom det brottsförebyggande området.⁶

TIF är ett problembaserat arbetssätt som syftar till att utveckla samverkan mellan en rad aktörer för att öka kunskaper och förebygga brott.

⁴ [Home - United Nations Sustainable Development](#)

⁵ [Convention on the Rights of the Child | UNICEF](#)

⁶ [Förordning \(2016:1258\) om regional samordning inom det brottsförebyggande området Svensk författningssamling 2016:2016:1258 - Riksdagen](#)

3.3 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar (ANDTS)

Visionen för den svenska narkotikapolitiken är ett narkotikafritt samhälle.⁷ Sverige bedriver och fäster stor vikt vid en politik som bygger på att begränsa både tillgång och efterfrågan i syfte att främja hälsa. Medlet för att uppnå hälsa och välfärd är att kontrollera och bekämpa all illegal produktion, handel, försäljning och användning av narkotika.

En av de mest effektiva åtgärderna för att minska ANDTS-relaterade skadeverkningar och problem är att begränsa tillgången och tillgängligheten. Tillgänglighetsbegränsande åtgärder utgör därför en hörnsten i den svenska ANDTS-politiken. När det handlar om illegala substanser som narkotika och dopningsmedel är polisens och tullens insatser för att motverka införsel och illegal handel centrala.

Arbetet med TIF syftar till att minska tillgången på narkotika, dopningsmedel och andra illegala varor via post- och pakethantering.

3.4 Polismyndighetens strategi för det brottsförebyggande arbetet

Polismyndigheten antog 2022 en strategi för hur de ska stärka och utveckla det brottsförebyggande arbetet⁸. Strategin beskriver hur polisen ska arbeta brottsförebyggande och bland annat tas vikten av samverkan upp.

Det brottsförebyggande arbetet bygger på dialog och samverkan med både medborgare och andra aktörer. Dialog kring aktuella brottsproblem ger förutsättningar för fler brottsförebyggande initiativ från medborgarna och andra samverkansaktörer. Samverkan med aktörer sker med utgångspunkt från gemensamma lägesbilder där var och en genomför sin del utifrån uppdrag och förmåga.

Polismyndigheten ska aktivt verka för en väl fungerande samverkan och samordnade åtgärder med andra statliga myndigheter, kommuner, näringsliv och ideella aktörer. Arbetet med TIF utgår från samverkan mellan polis, kommun samt företag inom post- och paketverksamhet. Metoden utgår från ett systematiskt arbete med gemensamma lägesbilder som utgångspunkt samt dialog om brottsproblemen i lokalsamhället.

⁷ [En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025 - Regeringen.se.](#)

⁸ [pm-2022-12-polismyndighetens-strategi-for-det-brottsforebyggande-arbetet \(1\).pdf](#)

3.5 Tillsammans mot brott

*Tillsammans mot brott*⁹ är regeringens brottsförebyggande program. Det syftar till att skapa förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete i hela samhället.

Programmet ska bidra till att stimulera och entusiasmera aktörer att vidta brottsförebyggande åtgärder och att utveckla samverkan, såväl på nationell som på regional och lokal nivå. Det riktar sig till en bred målgrupp såsom myndigheter, landsting, kommuner, näringslivet och det civila samhällets organisationer.

I programmet beskrivs regeringens övergripande målsättningar för hur ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete bör bedrivas och hur samverkan mellan berörda aktörer kan utvecklas. Näringslivets roll för det brottsförebyggande arbetet uppmärksammas i TIF.

3.6 Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete

Kommunerna har från 1 juli 2023 ett lagstadgat ansvar för det brottsförebyggande arbetet i kommunen¹⁰. Enligt lagen ska kommunerna ta fram en lägesbild över brottsligheten, ta ställning till behov av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Kommunerna ska också ta visst ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet och inrätta en samordningsfunktion.

Metoden TIF utgår från lokala lägesbilder och behov där samverkan med polis initieras för att skapa ett mervärde i åtgärder riktade till företag som hanterar post- och paketförsändelser.

3.7 Postlag (2010:1045)¹¹

Den 2 januari 2023 trädde ändringar i kraft gällande postlagens bestämmelser om tystnadsplikt, i syfte att underlätta de brottsbekämpande myndigheternas arbete och förhindra handel via post med illegala försändelser.

Medarbetare som arbetar hos företag inom postverksamhet har möjlighet att under vissa förutsättningar på eget initiativ bryta tystnadsplikten, vilket leder till ökade möjligheter för informationsdelning mellan brottsutredande myndigheter och företag inom postverksamhet.

⁹ [Tillsammans mot brott - ett nationellt brottsförebyggande program - Regeringen.se](#)

¹⁰ [Lag \(2023:196\) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete Svensk författningssamling 2023:2023:196 - Riksdagen](#)

¹¹ [Postlag \(2010:1045\) Svensk författningssamling 2010:2010:1045 t.o.m. SFS 2022:1493 - Riksdagen](#)

4 Arbetsmetodens innehåll

Tillsammans mot illegala försändelser är en metod som drivs i samverkan mellan polis och kommun som utvecklar ett brottsförebyggande, brottsbekämpande och trygghetsskapande samarbete tillsammans med aktörer som förmedlar post- och paketförsändelser.

4.1 Grundkomponenter

Metoden bygger på komponenter från Community Based Interventions och liknar metoderna Ansvarsfull alkoholserving, Krogar mot knark samt 100 % ren hårdträning. Huvudkomponenterna är följande:

- Samverkan och mobilisering
- Kunskap
- Synlighet

4.1.1 Samverkan och mobilisering

Samverkan och mobilisering av nyckelaktörer är en viktig grundläggande del av metoden. För att arbetssättet ska lyckas och vara långsiktigt behöver alla medverkande känna engagemang och förståelse för att de en är en viktig del av helheten.

En arbetsgrupp startas upp med nyckelpersoner hos polisen och kommunen. (Tullverket kan vara aktuell att engagera till arbetsgruppen i vissa områden, då de verkar vid terminaler nära gränsen). Arbetsgruppen bjuder in chefer eller annan utsedd personal hos företag inom post- och paketverksamhet till samverkansmöten för utbyte av information och kunskap.

Postlagens utformning medger en möjlighet för medarbetare hos företag inom post- och paketverksamhet att kontakta polis men det finns inget ska-krav. Därför är samverkan mellan aktörer en förutsättning för att öka medvetenheten hos medarbetare inom post- och paketverksamhet om hur viktiga de är för att polis och tull ska få information om pågående brottslighet. Informationsdelning kan förhindra att stora mängder illegala föremål sprids i samhället.

4.1.2 Kunskap

Metoden utgår ifrån en samlad lägesbild i kommunen och lokalpolisområdet. Den kunskap om illegala försändelser som finns i området ger inriktning för hur arbetet utformas.

Under samverkansmöten utbyts relevant information, bland annat om illegala försändelser, rutiner för informationsdelning samt relevanta lagrum. En dialog förs om brott och otrygghet som medarbetare inom post- och paketverksamheten upplever.

En webbsida finns även tillgänglig för medarbetare hos företag inom post- och paketverksamhet, Polismyndigheten, kommuner och Tullverket att ta del av för

att öka kunskapen om illegala försändelser som skickas i post- och paketflödet. Där finns information om vikten av samverkan för att förhindra att försändelserna sprids, kännedom om när polis och tull kan kontaktas samt tips och stöd i arbetet med TIF.

Det behöver finnas ett gemensamt beslut och mandat hos både polis och kommun att arbeta med metoden. Arbetet ska ske systematiskt och det ska finnas en förståelse och en medvetenhet om att metoden fungerar för att den ska vara hållbar och långsiktig. När polis och kommun samordnar sina insatser blir arbetet mer verksamt och effektivt; arbetssättet ska skapa mervärde i det ordinarie arbetet. Kunskap om arbetsmetoden behöver finnas brett hos aktörerna för att minska risk för att arbetet ska stanna upp när personer avslutar sin tjänst bland annat.

4.1.3 Synlighet

Synlighet handlar om att kommunicera att det arbetas med metoden för att ge en avskräckande effekt till dem som skickar och beställer försändelser med illegalt innehåll. Kommunikationen kan exempelvis ske genom att arbetsgruppen tar kontakt med lokal nyhetsmedia eller skriver inlägg i sociala media. Det är av vikt i sådana sammanhang att polisen och kommunen står som ansvarig för arbetet med arbetsmetoden och inte lokala ombud, brevbärare eller terminaler för att minska risken för medarbetarna att känna sig utsatta.

Dekaler delas ut till de som deltagit på samverkansmöten. De kan sättas upp exempelvis hos ombud för att signalera på ökad upptäcktsrisk för köpare av illegala varor. Dekalen går även att beställa på webbsidan för dem som är anslutna till metoden.

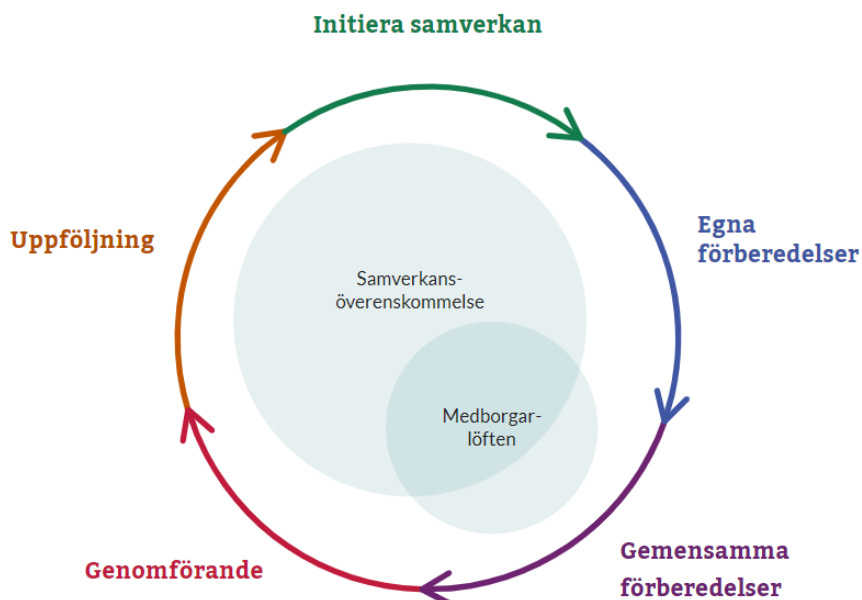
Vi samarbetar mot illegala försändelser.

Figur 2 Bild på dekal

4.2 Metodens delar

Arbetet utgår från en process för lokal samverkan som tagits fram av Sveriges kommuner och regioner, Polismyndigheten och Brottsförebyggande rådet. Samverkan sker i en process med fem steg i vilka arbetet initieras, planeras, genomförs och följs upp. Arbetet har lokala lägesbilder som utgångspunkt och är flexibelt utifrån de behov och förutsättningar som finns i det lokala brottsförebyggande arbetet. Du som vill läsa mer om samverkansprocessen, kan göra det på [Brottsförebyggande rådets hemsida](#).

Figur 3 Samverkansprocessens steg

4.2.1 Uppstart, förankring, initiera samverkan (Steg 1)

Det första steget i metodens arbetsprocess berör framför allt ledning inom polis och kommun som fattar beslut om att samverka samt skapar struktur och förutsättningar för arbetet. Det kan handla om att tydliggöra ansvarsområden och roller samt utse personal som ska ingå i arbetsgruppen. Att förankra arbetet hos ledningen för verksamheten gör att arbetet kan prioriteras; en ökad förståelse och kompetens inom området kan leda till att arbetet blir långsiktigt. Att tydliggöra kopplingar till annat arbete som redan utförs och sätta metoden i ett sammanhang minskar risken att det blir ett projekt som ebbar ut.

Samverkan och mobilisering av nyckelaktörer är en grundläggande del för att arbetet ska få avsedd effekt. För att lyckas och ge långsiktighet behöver det finnas en förmåga (organisation) för arbetet, en förståelse för varför arbetet ska utföras samt en vilja att vara en del av metoden.

4.2.2 Egna och gemensamma förberedelser (Steg 2 och 3)

Samverkan initieras ifall det finns ett behov/problem som polis och kommun kan arbeta mot tillsammans. De bildar en arbetsgrupp med utsedda nyckelpersoner. Det är viktigt att det finns en organisation för samverkan som tydlig beskriver

vem som ansvarar för vad och att det finns tid och mandat för arbetet. Tullverket är en möjlig samverkanspartner; de är inte tillgängliga lokalt på samma sätt som polis och kommun och arbetar framför allt i de terminaler som finns vid gräns. De kan kontaktas när samverkan startas upp så för att ges möjlighet att hålla sig uppdaterade och komma med inspel där de ser att det ger effekt.

Det är välkänt att det skickas illegala föremål i postflödet men det ser olika ut i landet hur mycket som skickas och till vilka områden. Utifrån lokala kartläggningar och orsaksanalyser tas beslut om hur arbetet med metoden ska utformas och en åtgärdsplan tas fram. Identifiera olika problemområden och vilka prioriteringar som behöver göras. Ange även vem som ansvarar för vilken åtgärd samt när det ska genomföras samt följas upp. På Brottsförebyggande rådets hemsida finns en utförligare beskrivning av arbetet med åtgärdsplaner samt en mall; [Upprätta åtgärdsplan - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](http://bra.se)

Flexibilitet är viktigt i arbetet med metoden; grundkomponenterna ska följas men lokal lägesbild, förutsättningar och behov styr utförandet av arbetet. Arbetsmetoden är ett sätt för aktörerna att tillsammans starta en process av kunskapsinhämtande, synliggörande och samverkan för att möta de behov som finns lokalt. En vision samt mål för arbetet ska tas fram.

Arbetsgruppen kan med fördel även ta fram en kommunikationsplan i syfte att genom god planering nå rätt mottagare med rätt budskap, i rätt kanal och vid rätt tidpunkt. Den ska ses om ett verktyg för att målgrupperna ska nås på bästa sätt. I kommunikationsplanen kan exempelvis skrivas in på vilket sätt deltagare ska bjudas in till samverkansmöten, när det ska vara slutfört och vilken funktion som ansvarar för vad. Hur och när information ska läggas ut på sociala media och vilket gemensamt budskap som arbetsgruppen vill framföra.

Kommunikationsplanen är ett levande dokument som arbetas med efter arbetets gång.

Arbetet med metoden kan även skrivas in som en del av ett medborgarlöfte. Medborgarlöften handlar om att polisen lyssnar på vad de som bor och verkar i ett område upplever som viktigt för att de ska känna sig trygga och säkra.

En plan för uppföljning behöver även tas fram i detta steg samtidigt som åtgärdsplanen tas fram. Arbetsgruppen har ett gemensamt ansvar för att dokumentera och sammanställa arbetet för att kunna följa upp vad utfallet av insatserna resulterat i.

4.2.3 Genomförande - Steg 4

Polis och kommun bjuder gemensamt in chefer eller ansvariga från terminaler, brevbärarkontor och ombud till ett samverkansmöte. Ett aktivt deltagande i dessa möten är viktigt för att skapa samverkan, öka tillit och anmälningsfrekvens samt för att erhålla information till lokala lägesbilder gällande brott och otrygghet. Hur långt möte och ifall det behövs flera beror på hur arbetet är inriktat.

Arbetsgruppen kan fokusera på ett visst område eller föra ut information brett i kommunen för att involvera så många verksamheter som möjligt.

Kommunen ska ha en ansvarig medarbetare som utifrån den gemensamma lägesbilden ska ansvara för ett kontaktnät med relevanta aktörer i kommunen såsom postoperatörer, ombud och befordringsföretag. Under samverkansmötet informerar kommunerna om deras ansvar inom brottsförebyggande, trygghetsskapande och narkotikaförebyggande arbete. Enligt Lagen om kommunernas brottsförebyggande ansvar (2023: 196), ska kommuner ta fram en lägesbild över brottsligheten och utifrån denna ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Kommunen kan under samverkansmöten med fördel visa trygghetsmätningar eller lokala lägesbilder gällande brott och otrygghet samt ge utrymme för deltagarna att komma med inspel till lägesbilder.

Polisen ska utse en funktion vars uppgift är att delge information till den gemensamma lägesbilden samt under samverkansmötena tillhandahålla information till deltagarna om misstänkta försändelser, polisens uppdrag och rutiner gällande informationsdelning. Samverkansmötena är ett gemensamt ägandeskap mellan polis och kommun med tydliga roller. Tullverket kan bidra med information om aktuella avsändarländer eller utseende på försändelser.

Samverkansmötena ska innehålla följande delar:

- **Information om illegala föremål i post- och paketflödet.**
Exempel på vad försändelser kan innehålla, utseende på försändelser, vad som är aktuellt gällande innehåll och utseende för de beslag som tidigare gjorts i området.
- **Information om möjlighet till informationsdelning i enlighet med postlagens sekretessbrytande bestämmelser.**
Information om möjligheten att på eget initiativ kontakta brottsbekämpande myndigheter vid misstanke om brott. Vad som kan föranleda en misstanke om illegalt innehåll i en försändelse. Vad som gäller kring informationsdelning när det sker på begäran från myndighet. Kontaktvägar för informationsdelning. Vad medarbetare hos företag inom post- och paketverksamhet kan förväntas få för återkoppling gällande försändelser som tas i beslag.
- **Polismyndighetens (och Tullverkets) arbete mot illegal handel i post- och paketflödet.** Vad respektive myndighet har för uppdrag och möjligheter att beslagta illegala varor i post- och paketflödet samt dialog om hur de arbetar i samverkan med olika aktörer utifrån sina uppdrag.
- **Vikten av samverkan**
Arbetsgruppen Informerar om vad den information som medarbetare hos företag inom post- och paketverksamhet ger till myndigheter kan leda till gällande brott och otrygghet. Att anmäla misstänkt brottslighet kan innebära att till exempel narkotika, vapen och explosiva varor förhindras att spridas i lokalsamhället. Att bidra till information om utsatthet för brott och otrygghet kan innebära att stöd kan erhållas via åtgärder som sker utifrån polisens och kommunens åtgärdsplan.

- **Kommunens lagstadgade ansvar för brottsförebyggande arbete**
Dialog om lägesbilder och vikten av att samla in information till dessa för att kommunernas åtgärder ska ge effekt på problematik kopplat till brott och otrygghet.
- **Dialog om deltagarnas upplevelser om brott och otrygghet.**
Ge utrymme för deltagarna att berätta vad de har för upplevelser gällande utsatthet för brott och otrygghet.

Samverkansmötena handlar sammanfattningsvis om att skapa samverkan, öka tillit och trygghet till myndigheter, öka anmälningsfrekvens, utbyta information till lokala lägesbilder gällande brott och otrygghet samt öka kunskapen om rutiner för informationsdelning.

En av huvudkomponenterna i metoden handlar om synlighet. I samband med samverkansmötena delas en dekal ut till deltagarna som de kan sätta upp på sitt verksamhetsställe samt ett informationsblad med hänvisning till webbsidan. Informationsbladet kan spridas till andra medarbetare som inte har haft möjlighet att delta på samverkansmöten.

Kommunikation som brottsförebyggande insats ingår som en del av polisens brottsförebyggande strategi. Sociala medier kan användas av polis och kommun för att informera om att arbetet pågår i lokalpolisområdet eller kommunen och därmed förmedla att upptäcktsrisken för dem som förmedlar illegala föremål i post- och paketflödet kan öka i och med arbetet med metoden. Att polis och kommun gemensamt går ut med information om att de initierat arbetet med metoden kan även minska risken för att medarbetare hos företag hålls ansvariga för att fånga upp misstänkta försändelser. Därmed kan potentiella hot mot dem minska.

4.2.4 Uppföljning – Steg 5

En plan för uppföljning påbörjas redan i steg 2 och 3 i samband med upprättandet av åtgärdsplanen för att det ska finnas en tydlighet i vem som gör vad, när, hur och varför.

Efter samverkansmötet gör polisen och kommunen en gemensam analys av den information som erhållits och hur den ska hanteras. Revidera åtgärdsplanen efter behov. Analysera också om något behöver ändras i mötesupplägget.

Insatser genomförs sedan under året enligt åtgärdsplanen. Naturliga kontaktvägar i lokalpolisområdet har nu skapats för löpande kontakt med medarbetare inom post- och paketverksamhet gällande informationsdelning. I den löpande kontakten sker en naturlig återkoppling till dem som kontaktar myndigheterna med generell information kring vad som kan återges angående de beslag som görs.

En riktlinje är att ungefär ett år efter samverkansmötet genomföra ett uppföljningsmöte för de som deltagit men det är lokala förutsättningar som styr

frekvens och upplägg. Under uppföljningsmötet - återkoppla den information som kan delges angående de beslag som gjorts under året samt för en dialog om nuvarande lägesbild. Återkopplingen ska skapa motivation och engagemang hos deltagarna till fortsatt kontakt samt förtroende för polis och kommun samt arbetsmetoden i sig.

Följ upp hur arbetet enligt åtgärdsplanen har fortlöpt; har några effekter av arbetet synliggjorts, har parternas åtaganden följts, har den planerade arbetsprocessen följts är några frågor som ska besvaras. Återkoppla till den ledning som beslutat om att arbetet ska genomföras.

4.3 Kriterier

Följande kriterier behöver uppfyllas för att säga att arbetar med TIF bedrivs:

1. **Samverkan och mobilisering.** En samverkan ska utarbetas mellan polis och kommun. Aktörerna ska gemensamt bjuda in nyckelpersoner hos företag som är en del i distributionskedjan av post- och paketförsändelser till samverkansmöten.
2. **Kunskap.** Information om webbsidan ska spridas till företag som distribuerar försändelser. Dialog förs under samverkansmöten för att tillföra och hämta in kunskap till lokala lägesbilder.
3. **Synlighet.** Polisen (och tullen) ska vid de tillfällen de har möjlighet och bedömer det vara relevant åka ut till post- och paketverksamheten när de blir kontaktade om misstänkta försändelser. Informationsinsatser i sociala media och/eller nyhetsmedia ska göras vid de tillfällen det anses vara relevant. Dekalen ska delas ut vid samverkansmöten. Det är även viktigt med återkoppling i den mån det går gällande de beslag som görs för att upprätthålla motivationen till att kontakta myndigheter vid misstanke om brott.

Tillsammans mot illegala försändelser

Figur 4 Logotyp för metoden Tillsammans mot illegala försändelser

5 Framgångsfaktorer

En tydlig ledning som ger klara direktiv, operativt mandat och tydliga huvudmannaskap är förutsättningar för ett framgångsrikt arbete. Det finns vissa andra framgångsfaktorer i förebyggande arbete:

1. Att ha en gemensam problembild utifrån en bred kunskap om lägesbilden i lokalområdet.
2. Att ha ett gemensamt mål.
3. Att samverka ger ett mervärde.
4. Att ha en bra struktur och organisation för arbetet.
5. Att det finns en ”spindeln i nätet” med tydligt ansvar och mandat.

Tips!

Se över om det redan finns befintliga strukturer som arbetet kan integreras i innan nya arbetsgrupper bildas.

Säkerställ att kompetens om metoden finns hos flera medarbetare hos polisen och kommunen så det inte blir sårbart ifall att någon slutar. Hur kan kompetensöverföring säkerställas?

Identifiera vilka funktioner som bör ingå i arbetsgruppen. Exempelvis kan landsbygdsmentorer i de kommuner som de finns tillgängliga inneha värdefull information om ombud som kan involveras i arbetet.

Tydliggör ansvarsområden, mål, mötesfrekvens samt utgå ifrån behov och förutsättningar vid framtagandet av mål för arbetet. Målen ska vara specifika, mätbara, accepterade, realistiska och tidsatta.

Inventera vilka aktörer som kan komplettera polisens och kommunens lägesbild med vilka som ska bjudas in till samverkansmöten. Det finns exempelvis regionala ombudsansvariga hos olika företag som distribuerar försändelser.

5.1 Kvalitetssäkring av arbetet med metoden

Arbetet med att ta fram metoden har kvalitetssäkrats utifrån den europeiska kvalitetsstandarden för drogförebyggande arbete (EDPQS). En kortvariant av EDPQS-manualen finns tillgänglig och kan med fördel användas av aktörer som vill implementera TIF. Se mer information: [Att lyckas med ANDTS-prevention – en snabbguide för kvalitetssäkring och utveckling av hälsofrämjande och förebyggande arbete — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](#)

